

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (neljas koda)

23. november 2023*

Eelotsusetaotlus – Keskkond – Århusi konventsioon – Direktiiv 2003/4/EÜ – Üldsuse õigus tutvuda keskkonnateabega – Keskkonnateabe taotluse tagasilükkamine – Valitsuse nõupidamiste protokollid – Arutelud kasvuhoonegaaside heitkoguste üle – Artikli 4 lõiked 1 ja 2 – Erandid teabega tutvumise õigusest – Mõisted „asutusesisene teabevahetus“ ja „riigiasutuste töö“ – Õiguskaitsevahend – Keeldumisotsuse tühistamine – Kohtuotsuses tuvastatud kohaldatav erand – Seadusjõud

Kohtuasjas C-84/22,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Courti (kõrge kohus, Iirimaa) 8. veebruari 2022. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 8. veebruaril 2022, menetluses

Right to Know CLG

versus

An Taoiseach,

EUROOPA KOHUS (neljas koda),

koosseisus: koja president C. Lycourgos, kohtunikud O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot (ettekandja), S. Rodin ja L. S. Rossi,

kohtujurist: J. Kokott,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- Right to Know CLG, esindajad: D. Browne, *BL, solicitor* F. Logue ja N. J. Travers, *SC*,
- An Taoiseach ja Iirimaa, esindajad: M. Browne, E. O’Hanrahan ja A. Joyce, keda abistasid A. Carroll, *BL*, ja B. Kennedy, *SC*,
- Euroopa Komisjon, esindajad: G. Gattinara ja L. Haasbeek,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

olles 17. mai 2023. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta (ELT 2003, L 41, lk 26; ELT eriväljaanne 15/07, lk 375) artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti e ja artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punkti a ning kohtuotsuse seadusjõu põhimõtet ja tõhususe põhimõtet.
- 2 Taotlus on esitatud Iiri õiguse alusel asutatud mittetulundusühingu Right to Know CLG ja An Taoiseachi (Iiri peaminister) vahelises kohtuvaidluses seoses Iiri valitsusele 8. märtsil 2016 esitatud taotlusega tutvuda kõigi dokumentidega, mis puudutavad 2002.–2016. aasta nõupidamistel toimunud ministrite nõukogu arutelusid Iirimaa kasvuhoonegaaside heitkoguste üle (edaspidi „8. märtsi 2016. aasta keskkonnateabe taotlus“).

Õiguslik raamistik

Rahvusvaheline õigus

- 3 Keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamises üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise konventsiooni, millele kirjutati alla 25. juunil 1998 Århusis ning mis kiideti Euroopa Ühenduse nimel heaks nõukogu 17. veebruari 2005. aasta otsusega 2005/370/EÜ (ELT 2005, L 124, lk 1) (edaspidi „Århusi konventsioon“), artikli 4 lõigetes 3 ja 4 on sätestatud:

„3. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui

[...]

- c) taotletakse alles koostatavat materjali või avaliku võimu organi sisesuhtlust kajastavat infot ja selle andmisest keeldumine on siseriiklikus õigusaktis või õiguspraktikas ette nähtud erandina, võttes arvesse üldsuse huvi, mille rahuldamist avalikustamine täidab.

4. Keskkonnainfo taotluse võib jätta rahuldamata, kui avalikustamine võib ebasoodsalt mõjutada:

- a) avaliku võimu organi menetluse konfidentsiaalsust, kui konfidentsiaalsusnõue on ette nähtud siseriikliku õigusega;

[...]“.

Liidu õigus

4 Direktiivi 2003/4 põhjendus 16 on sõnastatud järgmiselt:

„Õigus teabele tähendab seda, et teabe avalikustamine peaks olema üldnõue ja et riigiasutustel oleks lubatud keskkonnateabe saamise taotlust tagasi lükata ainult teatavatel konkreetsetel ja selgelt määratletud juhtudel. Keeldumise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, nii et avalikustamisega seotud üldsuse huvi oleks võrreldav avalikustamisest keeldumise huviga. Keeldumise põhjus tuleb taotlejale teatada käesolevas direktiivis sätestatud tähtaja jooksul.“

5 Direktiivi artiklis 1 „Eesmärgid“ on sätestatud:

„Käesoleva direktiivi eesmärgid on:

a) tagada juurdepääsu õigus riigiasutuste valduses või nende nimel mõne muu asutuse valduses olevale keskkonnateabele ning sätestada põhitingimused ja tegutsemiskord selle õiguse teostamiseks [...]“.

6 Direktiivi artiklis 2 „Mõisted“ on ette nähtud:

„Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

[...]

2. *Riigiasutus* –

a) valitsusasutus või muu ametiasutus, sealhulgas avalikud nõuandvad asutused siseriiklikul, piirkondlikul või kohaliku tasandil;

[...]

3. *Riigiasutuse valduses olev teave* – selle asutuse koostatud või saadud ja tema valduses olev keskkonnateave.

[...]

5. *Taotleja* – iga füüsiline või juriidiline isik, kes taotleb keskkonnateavet.

[...]“.

7 Direktiivi artiklis 4 „Erandid“ on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid võivad sätestada, et keskkonnateabe nõude võib tagasi lükata, kui:

[...]

e) taotlus käsitleb asutusesisest teabevahetust, kuid võttes arvesse, kas avalikustamine teeniks üldsuse huve.

[...]

2. Liikmesriigid võivad sätestada keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada:

a) riigiasutuste töö konfidentsiaalsust, kui niisugune konfidentsiaalsus on seadusega sätestatud;

[...]

Lõikes 1 ja 2 mainitud tagasilükkamise põhjuste tõlgendamine peaks olema piiratud, võttes arvesse, kas avalikustamine teeniks konkreetsel üksikjuhul üldsuse huvisid. Igal üksikjuhul tuleb avalikustamisega teenitavaid üldsuse huvisid võrrelda tagasilükkamisega teenitavate huvidega. Liikmesriigid ei või lõike 2 punktide a, d, f, g ja h alusel sätestada taotluse tagasilükkamist, kui [taotlus] on seotud keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega.

[...]

4. Riigiasutuste valduses olev või nende nimel hoitav keskkonnateave, mida taotleja on taotlenud, tehakse kättesaadavaks osaliselt, kui kogu taotletavast teabest on võimalik eraldada lõike 1 punktide d ja e või lõike 2 reguleerimisalasse kuuluvat teavet.

[...]“.

8 Direktiivi 2003/4 artikkel 6 „Õiguskaitse kättesaadavus“ paneb liikmesriikidele kohustuse võtta vajalikud meetmed, et igal keskkonnateabe taotlejal, kes leiab, et tema taotlust on eiratud, taotlus on põhjendamatult tagasi lükatud, vastus taotlusele on ebapiisav või on selle menetlemisel rikutud muul viisil direktiivi sätteid, on kõnealuse riigiasutuse tegevuse või tegevusetuse suhtes juurdepääs haldus- või kohtumenetlusele.

Iiri õigus

Iiri põhiseadus

9 Iiri põhiseaduse (Bunreacht na hÉireann) artikli 28 lõikes 4 on sätestatud:

„[...]

2° Valitsus koguneb ja tegutseb kollektiivse organina [...].

3° Valitsuse nõupidamistel toimuvad arutelud on alati konfidentsiaalsed, välja arvatud juhul, kui High Court (kõrge kohus) otsustab, et need tuleb konkreetses asjas avalikustada:

i) õigusemõistmise huvides või

ii) ülekaaluka üldise huvi tõttu vastavalt taotlusele, mille on esitanud komisjon, kelle nimetab valitsus või valitsuse minister Houses of the Oireachtase (parlamendi kojad) volitusel, et uurida küsimust, mida nad peavad avaliku tähtsusega küsimuseks.

[...]“.

Keskkonnateabe kättesaadavuse määrus

- 10 Direktiiv 2003/4 võeti Iiri õigusesse üle Euroopa ühenduste (juurdepääs keskkonnateabele) eeskirjadega 2007 (European Communities (Access to Information on the Environment) Regulations 2007; *S.I.* nr 133/2007) (edaspidi „keskkonnateabe kättesaadavuse määrus“).
- 11 Määruse artiklis 8 on ette nähtud keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise kohustuslikud alused. „Riigiasutuste tööd“ puudutav erand on üle võetud artikli 8 punkti a alapunktiga iv.
- 12 Nimetatud määruse artikli 8 punkt b näeb ette, et riigiasutus ei tee keskkonnateavet kättesaadavaks, „kui see tähendaks ühel või mitmel valitsuse nõupidamisel toimunud arutelu avalikustamist“.
- 13 Keskkonnateabe kättesaadavuse määruse artiklis 9 on sätestatud keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise võimalikud alused. „Asutusesisest teabevahetust“ puudutav erand on üle võetud artikli 9 lõike 2 punktiga d.
- 14 Keskkonnateabe kättesaadavuse määruse artikkel 10 sätestab:

„1. Olenemata artiklist 8 ja artikli 9 lõike 1 punktist c, ei saa keskkonnateabe taotlust tagasi lükata, kui taotlus on seotud keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega.

2. Lõikes 1 sisalduv viide keskkonda sattuvaid heitmeid käsitlevale teabele ei hõlma arutelu selliste heitmete üle valitsuse nõupidamisel.

3. Riigiasutus vaatab iga taotluse läbi eraldi ning kaalub avalikustamisega teenitavaid üldisi huve ja avalikustamisest keeldumisega teenitavaid huve.

4. Keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise aluseid tõlgendatakse kitsendavalt, võttes arvesse avalikustamisega teenitavat üldist huvi.

5. Artiklites 8 ja 9 sätestatu ei anna riigiasutustele õigust jätta kättesaadavaks tegemata keskkonnateavet, mida hoitakse koos artiklis 8 või 9 osutatud teabega, kuid mida saab sellest eraldada.

[...]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 Right to Know esitas 8. märtsil 2016 keskkonnateabe taotluse, milles ta palus sisuliselt võimalust tutvuda Iiri valitsuse nõupidamiste protokollidega. Taotlus lükati 27. juunil 2016 pärast asutusesisest läbivaatamist tagasi. Right to Know vaidlustas selle otsuse High Courtis (kõrge kohus, Iirimaa).
- 16 See kohus leidis 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuses, et direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e riigiasutuse „asutusesisese teabevahetuse“ kohta ette nähtud erand keskkonnateabega tutvumise õigusest on kohaldatav, sest Iiri valitsuse nõupidamised tuleb kvalifitseerida seda laadi teabevahetuseks. Ta tõdes veel, et selle erandi kohaldamisel tuleb vastastikku kaaluda avalikustamisega teenitavat üldist huvi ja avalikustamisest keeldumisega

teenitavat huvi, mida 27. juuni 2016. aasta otsuses ei tehtud. Seetõttu tühistas High Court (kõrge kohus) vaidlustatud otsuse ja saatis Right to Know taotluse tagasi peaministrile uuesti läbivaatamiseks.

- 17 Peaminister rahuldab 16. augusti 2018. aasta otsusega Right to Know taotluse, kuid ainult osaliselt. Right to Know vaidlustas selle otsuse High Courtis (kõrge kohus).
- 18 Oma kaebuses vaidlustab Right to Know kvalifikatsiooni, mis anti taotletud dokumentidele High Courti (kõrge kohus) 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuses. Right to Know leiab, et direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e „asutusesisese teabevahetuse“ kohta sätestatud erand tuleb jätta kohaldamata ning kohaldada tuleb teist erandit, nimelt artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud erandit, mis puudutab riigiasutuse konfidentsiaalset „tööd“.
- 19 High Court (kõrge kohus) märgib sellega seoses, et direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 teise lõigu kohaselt ei saa keelduda selliste dokumentide avalikustamisest, mis on seotud „keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega“. Nimetatud säte piirab mitme direktiivi artikli 4 lõike 2 esimeses lõigus ette nähtud erandi, sealhulgas „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erandi kohaldatavust keskkonnateabe taotluste puhul. Ent see säte ei ole kohaldatav „asutusesisest teabevahetust“ puudutava erandi suhtes.
- 20 Kui dokumendid, mille edastamist taotletakse, ei kuulu mitte viimati nimetatud erandi, vaid „töö“ suhtes ette nähtud erandi kohaldamisalasse, oleks nende avalikustamine järelikult kohustuslik vähemalt siis, kui need käsitlevad „keskkonda sattuvaid heitmeid“. Sellisel juhul ei saa Iiri valitsus tugineda oma nõupidamiste konfidentsiaalsusele.
- 21 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et valitsuse nõupidamised võivad kujutada endast konfidentsiaalset „tööd“. Ta märgib, et Iiri põhiseaduse artikli 28 lõike 4 kohaselt koguneb valitsus „kollektiivse organina“, ning täpsustab, et valitsuse nõupidamiste eesmärk, nagu Supreme Court (Iirimaa kõrgeim kohus) kohtuasjas *Attorney General vs. Hamilton* [1993] 2 *I.R.* 250 sedastas, on võimaldada täielikku, vaba ja avameelset arutelu enne otsuste vastuvõtmist.
- 22 Direktiivi 2003/4 artiklist 4 ei nähtu aga selget piiri „asutusesisese teabevahetuse“ ja konfidentsiaalse „töö“ vahel.
- 23 Eelotsusetaotluse esitanud kohus lisab, et riigisisese õiguse seisukohast ei ole kindel, kas Right to Know võiks põhikohtuasjas seada kahtluse alla asjaomaste dokumentide kvalifitseerimise „asutusesiseseks teabevahetuseks“ 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuses.
- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul on nimelt tegemist õigusküsimusega, mis lahendati lõplikult 1. juuni 2018. aasta kohtuotsusega, mida ei ole edasi kaevatud. Ta märgib veel, et põhikohtuasja pooled, nimelt Right to Know ja peaminister, ning ese, nimelt 8. märtsi 2016. aasta keskkonnateabe taotluse menetlemine, on samad, mis kõnealuse kohtuotsuseni viinud vaidlusel. Ta leiab, et järelikult oleks 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuse seadusjõuga üldjuhul vastuolus see, kui Right to Know võiks väita, et taotletud dokumendid ei kuulu „asutusesisese teabevahetuse“ puhul ette nähtud teabe andmisest keeldumise aluse kohaldamisalasse.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et see kohtuotsuse seadusjõu vorm, mida Iiri õiguses tuntakse *issue estoppel*’ina, laieneb lisaks varasema kohtuotsuse resolutsioonile ka põhjendustele, milles tuvastati faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.

- 26 Kohtutel on siiski kaalutusõigus lubada õigusemõistmise huvides küsimus uuesti läbi vaadata. Seejuures peavad nad leidma tasakaalu poolte konkureerivate õiguste vahel ning üldisemalt kohtusse pöördumise õiguse ja üldsuse huvi vahel saavutada kohtuvaidluste lõplik lahendamine. Käesoleval juhul oleks õige tasakaal saavutatav, kui Right to Know saaks esitada oma argumendid tema taotletavate dokumentide kvalifitseerimise kohta. Lisaks on selle eriti olulise õigusküsimuse lahendamine üldsuse huvides.
- 27 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et siiski ei ole välistatud ka *issue estoppel*'i range kohaldamine, mida nõuab põhikohtuasja vastustaja. See võib olla liidu õigusega kooskõlas, isegi kui ilmneb, et 1. juuni 2018. aasta kohtuotsus põhineb direktiivi 2003/4 artikli 4 vääral tõlgendusel.
- 28 Eelkõige 16. märtsi 2006. aasta kohtuotsusest Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178) nähtub, et kui võrdväarsuse põhimõttest ja tõhususe põhimõttest ei tulene teisiti, ei kohusta liidu õigus liikmesriigi kohut jätma kohaldamata riigisiseseid menetlusnorme, mis annavad otsusele seadusjõu, isegi siis, kui see võimaldaks heastada liidu õiguse rikkumise. Sellise lähenemisviisi eesmärk on tagada nii õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine.
- 29 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul ei ole õigussuhete stabiilsus käesoleval juhul kuigi asjakohane põhjendus, sest 1. juuni 2018. aasta kohtuotsusega jäeti Right to Know taotluse kohta otsuse tegemine edaspidiseks, tühistades samas 27. juuni 2016. aasta tagasilükkamisotsuse. Pealegi ei saa neil asjaoludel Right to Know'le ette heita, et ta ei esitanud selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebust ning et ta esitas üksnes põhikohtuasjas väite direktiivi 2003/4 artikli 4 väära kohaldamise kohta, st selle kohta, et taotletud dokumendid kvalifitseeriti ekslikult asutusesiseseks teabevahetuseks direktiivi artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti e tähenduses.
- 30 Neid kaalutlusi arvestades soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas *issue estoppel* on kohtuotsuse seadusjõu vorm, mis on liidu õiguses lubatud. Lisaks küsib ta, kas selle range kohaldamine võib olla vastuolus tõhususe põhimõttega, kui see toob kaasa olukorra, kus liidu õiguse rikkumisele ei saa enam tugineda.
- 31 Neil asjaoludel otsustas High Court (kõrge kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:
- „1. Kas liikmesriigi täitevvõimu selliste ametlike nõupidamiste protokolle, mille raames valitsuse liikmed kogunevad ja tegutsevad kollektiivse organina, tuleb nendes protokollides sisalduvale keskkonnateabele juurdepääsu taotlemisel pidada „asutusesiseseks teabevahetuseks“ või „riigiasutuste tööks“ vastavalt nende mõistete tähendusele direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 [esimese lõigu] punktis e ja artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a?
 2. Kas kohtuotsuse seadusjõu põhimõte (nagu seda on käsitletud 30. septembri 2003. aasta kohtuotsuses Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, ja hilisemas kohtupraktikas) ulatub kaugemale varasema kohtuotsuse resolutsioonist või põhjendavast osast ning hõlmab lisaks ka varasemas kohtuotsuses tuvastatud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid? Teisisõnu: kas kohtuotsuse seadusjõu põhimõte piirdub vaidluse eseme ja aluse *estoppel*'iga (*cause of action estoppel*) või laieneb see ka üksikküsimuse *estoppel*'ile (*issue estoppel*)?
 3. Kas poolte vahel pooleliolevas direktiivi 2003/4 väidetavat rikkumist puudutavas menetluses, milles käsitletakse konkreetset keskkonnateabe taotlust, millega seoses on taotlejal õnnestunud saavutada otsuse tühistamine selliselt, et mõni liidu õigusel põhineva kaebuse väide rahuldati ja teised lükati tagasi, on liidu õigusega ja eelkõige tõhususe põhimõttega

vastuolus riigisisese õiguses ette nähtud kohtuotsuse seadusjõu põhimõte, mis põhineb üksikküsimuse *estoppel*'il ja mille kohaselt peab liikmesriigi kohus sama taotluse kohta tehtud uut otsust puudutavas uues menetluses jätma sellise taotleja kaebuse uue otsuse peale menetlusse võtmata tulenevalt asjaolust, et liidu õigusel põhinevad väited olid varem rahuldamata jäetud ja neid ei oldud tolles asjas edasi kaevatud?

4. Kas kolmandale küsimusele antavat vastust mõjutavad asjaolud, et i) Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust ei esitatud ja ii) kumbki pool ei juhtinud riigisisese kohtu tähelepanu asjakohasele Euroopa Kohtu praktikale?“

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene küsimus

32. Esimese küsimusega soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2003/4 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et liikmesriigi valitsuse ametlike nõupidamiste protokollid kuuluvad keskkonnateabega tutvumise õiguse erandi alla, mis on ette nähtud selle artikli lõike 1 esimese lõigu punktis e „asutusesisese teabevahetuse“ puhul, või sama artikli lõike 2 esimese lõigu punktis a „riigiasutuste töö“ puhul tehtud erandi alla.
33. Sellega seoses tuleb meeles pidada, et direktiivi 2003/4 vastu võttes soovis liidu seadusandja tagada liidu õiguse koosõla Århusi konventsiooniga, nähes ette üldise korra, mille eesmärk on tagada, et igal taotlejal selle direktiivi artikli 2 punkti 5 tähenduses on õigus tutvuda riigiasutuste valduses oleva või nende nimel hoitava keskkonnateabega, ilma et see isik peaks tõendama oma huvi (20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 28 ja seal viidatud kohtupraktika).
34. Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt tähendab direktiivis 2003/4 ette nähtud keskkonnateabega tutvumise õigus seda, et sellise teabe avalikustamine peaks olema üldreegel ja riigiasutustel peaks olema lubatud keskkonnateabe taotlust tagasi lükata ainult konkreetsetel ja selgelt määratletud juhtudel. Erandeid teabega tutvumise õigusest peaks seega tõlgendama kitsalt, et avalikustamisega seotud üldine huvi oleks tasakaalus avalikustamisest keeldumise huviga (vt selle kohta 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
35. Direktiivi artiklis 4 on täpselt loetletud erandid, mida liikmesriigid võivad keskkonnateabega tutvumise õigusest teha. Kui niisugused erandid on liikmesriigi õigusesse tegelikult üle võetud, võivad riigiasutused neile tugineda, et vaielda vastu neile esitatud teabenõuetele (20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 31).
36. Nii võivad liikmesriigid direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti e alusel sätestada, et keskkonnateabe taotluse võib jätta rahuldamata, kui taotlus käsitleb „asutusesisest teabevahetust“, kuid võttes arvesse seda, kas avalikustamine teeniks üldsuse huve.
37. Mis puutub mõistesse „asutusesisene teabevahetus“, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et mõiste „teabevahetus“ viitab teabele, mille autor on suunanud adressaadile, arvestades, et see adressaat võib olla nii abstraktne üksus – näiteks mingi ametkonna „liikmed“ või juriidilise isiku „juhatus“ –

kui ka konkreetne isik, kes kuulub niisugusesse üksusesse – näiteks teenistuja või ametnik (20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 37).

- 38 Sõna „asutusesisene“ omakorda tähistab teavet, mis ei välju riigiasutuse sisekasutusest, eeskätt juhul, kui seda ei ole avaldatud kolmandatele isikutele või kui üldsusele ei ole antud võimalust sellega tutvuda (20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 42).
- 39 Juhul kui riigiasutus valdab keskkonnateavet, mille ta on saanud välisest allikast, võib see teave olla ka „asutusesisene“, kui seda teavet ei tohtinud või ei oleks tohtinud teha üldsusele kättesaadavaks enne seda, kui nimetatud riigiasutus on teabe kätte saanud, ning kui see teave ei välju selle asutuse sisekasutusest pärast seda, kui asutus on selle kätte saanud (20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 43).
- 40 Mõiste „riigiasutus“ on määratletud direktiivi 2003/4 artikli 2 punktis 2. See tähendab eelkõige „valitsusasutust“ või „muud ametiasutust“.
- 41 Käesoleval juhul puudutab teabetaotlus valitsuse arutelude protokolle, mis Euroopa Kohtu käsutuses oleva teabe kohaselt võivad põhimõtteliselt kuuluda mõiste „asutusesisene teabevahetus“ alla. Nimelt, kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei selgu vastupidist, siis esiteks kajastavad need protokollid valitsuse, seega „riigiasutuse“ liikmete vahetatud teavet, teiseks, kuivõrd seda teavet levitatakse valitsuses, on tegemist „teabevahetusega“, ning kolmandaks ja viimaseks, arvestades nende protokollide konfidentsiaalsust, mis on ette nähtud Iiri põhiseaduse artikli 28 lõike 4 punktis 3, ei ole need mõeldud üldsusele avaldamiseks ja säilitavad seega oma „asutusesisese“ olemuse.
- 42 Direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punkti a kohaselt võivad liikmesriigid lisaks ette näha keskkonnateabe taotluse tagasilükkamise, kui teabe avalikustamine võib kahjustada „riigiasutuste töö“ konfidentsiaalsust ning kui niisugune konfidentsiaalsus on seadusega sätestatud.
- 43 Mis puudutab mõistet „riigiasutuste töö“, siis on Euroopa Kohus otsustanud, et mõiste „töö“ viitab riigiasutuste otsustusprotsessi viimastele etappidele, mis on riigisisises õiguses selgelt määratletud kui töö, mille konfidentsiaalsus peab olema seadusega sätestatud (vt selle kohta 14. veebruari 2012. aasta kohtuotsus Flachglas Torgau, C-204/09, EU:C:2012:71, punktid 63 ja 64).
- 44 Käesolevas asjas on valitsuse arutelude protokollide kohta kindlaks tehtud, et need kuuluvad Iiri põhiseaduse artikli 28 lõike 4 punktis 3 ette nähtud konfidentsiaalsuskorra kohaldamisalasse. Seevastu ei võimalda eelotsusetaotlus Euroopa Kohtul kindlaks teha, kas protokollid, mille kohta Right to Know esitas teabetaotluse, kajastavad arutelu, mis toimus otsustusprotsessi viimases etapis, mis on Iiri õiguses määratletud kui „töö“. Kui see on nii – seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus –, kuuluksid need protokollid mõiste „riigiasutuste töö“ alla.
- 45 Seega ei ole välistatud – kui eelotsusetaotluse esitanud kohtu kontrolli tulemusel ei ilmne vastupidist –, et käesoleval juhul on täidetud nii direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e kui ka artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud teabeõiguse erandi kohaldamise tingimused.
- 46 Sellega seoses olgu märgitud, et nende kahe erandi kumulatiivne kohaldamine ei ole võimalik.

- 47 Nimelt tuleb direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punkti a pidada direktiivi artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punkti e suhtes erinormiks. Seega, kui „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud konkreetsema erandi kohaldamise tingimused on tõepoolest täidetud, kuulub see eeliskohaldamisele asutusesisese teabevahetuse suhtes kehtiva erandi ees, millel on üldisem ulatus.
- 48 Nimelt, lisaks viimati nimetatud erandi kohaldamise tingimustele, st sisuliselt teabe edastamisele ainult riigiasutuse sisekasutuses, kohaldatakse „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erandit üksnes siis, kui teabevahetus toimub otsustusprotsessi viimases etapis, mis on selgelt määratletud kui „töö“ ja mille konfidentsiaalsus on seadusega sätestatud.
- 49 Samuti vastavad need kaks erandit kahele erinevale õiguslikule regulatsioonile.
- 50 „Asutusesisese teabevahetuse“ kaitse võimaldab nimelt riigiasutuste jaoks luua kaitstud ruumi asutusesisesteks mõttevahetusteks ja aruteludeks. Tegemist on eriti laia erandiga, mida võib kohaldada nende asutuste kogu töö igas etapis. Sellest järeldub, et tegemaks kindlaks, kas nimetatud erandi kohaldamisalasse kuuluva teabega tutvumise võimaldamisest keeldumine on põhjendatud, peab olemasolevate huvide, st teabe avalikustamisega vastuolus olevate huvide ja teabe avalikustamist õigustavate huvide kaalumise olema rangelt piiritletud (vt selle kohta 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punktid 50, 58 ja 60).
- 51 „Riigiasutuste töö“ kohta ette nähtud erand puudutab seevastu ainult väga konkreetset kontekstis vahetatud teavet. See erand võimaldab liikmesriikidel kaitsta üksnes riigiasutuste otsustusprotsessi viimaste etappidega seotud teavet, mida nad peavad selle eriti tundliku laadi tõttu konfidentsiaalseks. Kõnealuse erandi kohaldamisala on järelikult täpne ja piiratud.
- 52 Lisaks on liidu seadusandja kehtestanud erandi direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud erandist, et jätta selle kohaldamisalast sõnaselgelt välja teatavad andmed, mis on üldsuse jaoks eriti tähtsad. Nii ei võimalda direktiivi artikli 4 lõike 2 teise lõigu viimase lause kohaselt „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erand tagasi lükata taotlust tutvuda „keskkonda sattuvaid heitmeid käsitleva teabega“.
- 53 Seega, kui liikmesriik on direktiivi artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punkti a üle võtnud ja kui taotletud teavet on konfidentsiaalse töö käigus tegelikult vahetatud, mistõttu kuulub see teave nimetatud sätte kohaldamisalasse, peavad liikmesriigi pädevad asutused kontrollima, kas teave käsitleb keskkonda sattuvaid heitmeid. Kui see on nii, siis isegi kui seda teavet peetakse liikmesriigi õiguse kohaselt põhimõtteliselt konfidentsiaalseks, ei saa sellega tutvumise võimaldamisest keelduda, välja arvatud juhul, kui seda teavet ei ole võimalik eraldada muust samas kontekstis vahetatud teabest (vt selle kohta 23. novembri 2016. aasta kohtuotsus Bayer CropScience ja Stichting De Bijenstichting, C-442/14, EU:C:2016:890, punkt 105).
- 54 Kui selgub, et taotletav teave ei käsitle keskkonda sattuvaid heitmeid, peavad pädevad riigiasutused vastavalt direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 teise lõigu teisele lausele kaaluma avalikustamisega teenitavaid üldsuse huvisid ja avalikustamisest keeldumisega teenitavaid üldsuse huvisid.

- 55 Selline asjaomaste huvide kaalumine on nõutav ka siis, kui olukorras, kus „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erand ei ole kohaldatav, kohaldatakse direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e ette nähtud asutusesisese teabevahetuse kohta ette nähtud erandit (vt selle kohta 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 58).
- 56 Lõpuks olgu meenutatud, et vastavalt direktiivi 2003/4 artikli 4 lõikele 4 peab pädev riigiasutus alati kontrollima, kas teatavat nõutud teavet saab lahutada teabest, mis kuulub teabega tutvumise õigusele kohaldatava erandi alla, mistõttu võib seda avalikustada osaliselt (vt selle kohta 20. jaanuari 2021. aasta kohtuotsus Land Baden-Württemberg (asutusesisene teabevahetus), C-619/19, EU:C:2021:35, punkt 66).
- 57 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb esimesele küsimusele vastata, et direktiivi 2003/4 artiklit 4 tuleb tõlgendada nii, et:
- direktiivi artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e „asutusesisese teabevahetuse“ kohta ette nähtud erand hõlmab teavet, mis ringleb riigiasutuses ja mis ei ole teabetaotluse esitamise ajal selle asutuse sisekasutusest väljunud, vajaduse korral teavet ka pärast seda, kui nimetatud asutus on teabe kätte saanud, ja tingimusel, et seda teavet ei ole tehtud või ei oleks tohtinud teha üldsusele kättesaadavaks enne seda, kui see asutus on teabe kätte saanud;
 - direktiivi artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erand hõlmab üksnes teavet, mida on vahetatud riigiasutuste otsustusprotsessi viimases etapis, mis on riigisiseses õiguses selgelt määratletud kui „töö“ ja mille puhul näeb riigisisene õigus ette konfidentsiaalsuskohustuse ning
 - direktiivi artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e ja artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud teabeõiguse erandite kumulatiivne kohaldamine on välistatud põhjusel, et teisena nimetatud „riigiasutuste töö“ kaitset käsitlev sätte kuulub eeliskohaldamisele esimesena nimetatud „asutusesisese teabevahetuse“ kaitset käsitleva sätte ees.

Teine kuni neljas küsimus

Sissejuhatavad märkused

- 58 Alustuseks tuleb märkida, et põhikohtuasja vaidlus puudutab direktiivi 2003/4 kohaldamisalasse kuuluva keskkonnateabega tutvumise taotlust. High Court (kõrge kohus), kellele esitati kaebus selle taotluse tagasi lükanud 27. juuni 2016. aasta otsuse peale, tuvastas 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuses, et direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e riigiasutusesisese teabevahetuse kohta ette nähtud teabeõiguse erand on kohaldatav, ning saatis seejärel kohtuasja tagasi peaministrile, et viimane kaaluks avalikustamisega teenitavat üldist huvi ja avalikustamisest keeldumisega teenitavat huvi.
- 59 Uue otsusega, mis võeti vastu 16. augustil 2018, rahuldati teabetaotlus osaliselt. See on vaidluse ese põhikohtuasjas, milles Right to Know väidab, et kohaldada ei tule mitte „asutusesisese teabevahetuse“ jaoks ette nähtud teabeõiguse erandit, vaid erandit, mis on ette nähtud direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a „riigiasutuste töö“ puhul.

- 60 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et viimati nimetatud erand võib tõepoolest olla kohaldatav. Vajaduse korral tuleks asutusesisese teabevahetuse jaoks ette nähtud erand kõrvale jätta.
- 61 Eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitab siiski, et see lähenemisviis võib olla vastuolus High Courti (kõrge kohus) 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuse põhjenduste seadusjõuga, sest nimetatud kohus jõudis neis põhjendustes järeldusele, et kohaldatav on „asutusesisese teabevahetuse“ jaoks ette nähtud erand. Üldjuhul tuleb seda küsimust pidada poolte vahel lõplikult lahendatuks, mistõttu ei saa seda enam kahtluse alla seada. Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et põhikohtuasja lahendamiseks peab ta tegema otsuse selle kohta, kas kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte ulatus liri õiguses on liidu õigusega kooskõlas.
- 62 Sellega seoses tuleb meelde tuletada, kui tähtis on nii liidu õiguskorras kui ka liikmesriikide õiguskordades kohtuotsuse seadusjõu põhimõte. Selleks et tagada nii õiguse ja õigussuhete stabiilsus kui ka korrakohane õigusemõistmine, on nimelt oluline, et kohtulahendeid, mis on jõustunud pärast olemasolevate õiguskaitsevahendite ammendamist või selleks sätestatud tähtaegade möödumist, ei oleks enam võimalik vaidlustada (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 92 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 63 Sellest lähtuvalt ei kohusta liidu õigus liikmesriigi kohut jätma kohaldamata riigisisese menetlusnormid, mis omistavad kohtulahendile seadusjõu, isegi mitte siis, kui see võimaldaks heastada liidu õigusega vastuolus oleva riigisisese olukorra (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 93 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 64 Liidu õigus ei nõua niisiis ka seda, et liikmesriigi kohus, kelle lahend on omandanud seadusjõu, peaks põhimõtteliselt seda lahendit muutma, et võtta arvesse Euroopa Kohtu antud tõlgendust asjasse puutuvale liidu õigusnormile (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 94 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 65 Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast, et kuna selles valdkonnas liidu õigusnormid puuduvad, tuleb kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise tingimused liikmesriikide menetlusautonoomia põhimõttest tulenevalt sätestada liikmesriikide õiguskordades. Need ei tohi aga olla ebasoodsamad kui need, mis reguleerivad samalaadseid riigisiseseid olukordi (võrdväarsuse põhimõte), ega tohi muuta liidu õiguskorraga antud õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõte) (7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 100 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 66 Viimati nimetatud põhimõttega seoses tuleb meelde tuletada, et Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 näeb ette õiguse tõhusale õiguskaitsevahendile erapooletus kohtus (6. oktoobri 2015. aasta kohtuotsus East Sussex County Council, C-71/14, EU:C:2015:656, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 67 See õigus kajastub ka direktiivi 2003/4 artiklis 6. Seevastu ei sisalda ei nimetatud artikkel ega direktiivi muud sätted kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte rakendamise eeskirju.
- 68 Järelikult tuleb asuda seisukohale, et teise kuni neljanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2003/4 artiklit 6 koostoimes võrdväarsuse põhimõttega ja tõhususe põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et sellega on vastuolus riigisisese õigusnormid, mis näevad ette, et kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte takistab isikul, kellel on õnnestunud saavutada tema keskkonnateabe taotluse tagasi lükanud otsuse tühistamine esimeses kohtuotsuses, esitada samade poolte vahel toimivas kohtuvaidluses, mis puudutab sama

teabetaotlusega seotud ja esimese kohtuotsuse täitmiseks tehtud teise otsuse õiguspärasust, väidet direktiivi 2003/4 artikli 4 rikkumise kohta, kui väide on esimeses kohtuotsuses tagasi lükatud, kuid see ei nähtu kohtuotsuse resolutsioonist, ning kui kohtuotsus on jõustunud, sest teabetaotluse esitaja ei ole seda edasi kaevanud.

Sisulised küsimused

- 69 Kõigepealt tuleb meelde tuletada, et Euroopa Kohus on tõhususe põhimõtte kohta otsustanud, et iga juhtumit, mille puhul kerkib küsimus, kas mingi riigisisene menetlusnorm muudab liidu õiguse kohaldamise tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks, tuleb analüüsida, võttes arvesse selle normi kohta menetluses tervikuna, menetluse kulgu ja eripära eri liikmesriigi ametiasutustes. Seda silmas pidades tuleb vajaduse korral arvesse võtta liikmesriigi õigussüsteemi aluseks olevaid niisuguseid põhimõtteid nagu kaitseõiguste tagamine, õiguskindluse põhimõte ja menetluse korrakohane läbiviimine (vt selle kohta 7. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Avio Lucos, C-116/20, EU:C:2022:273, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 70 Käesolevas asjas ei võimalda Euroopa Kohtu käsutuses oleva toimiku ükski dokument järeldada, et Iiri õiguskorras ei ole olemas õiguskaitsevahendeid, mis tõhusalt tagaksid isikutele direktiivist 2003/4 tulenevate õiguste kaitse.
- 71 Vastupidi, nagu nähtub kolmanda küsimuse sõnastusest koostoimes eelotsusetaotluses sisalduva teabega, sai Right to Know esitada High Courti (kõrge kohus) menetluses, mille tulemusel tegi see kohus 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuse, direktiivi 2003/4 artikli 4 rikkumist käsitleva väite ning kohus analüüsis seda väidet. Eelkõige lükkas kohus tagasi Right to Know' argumendi, milles paluti tuvastada, et nõutud teave kuulub direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud erandi alla keskkonnateabega tutvumise õigusest, mida kinnitasid Right to Know ja peaminister Euroopa Kohtule esitatud kirjalikes seisukohtades.
- 72 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et kuivõrd Iiri õiguse kohaselt on selle sätte kohaldamata jätmist käsitlevatel High Courti (kõrge kohus) 1. juuni 2018. aasta kohtuotsuse põhjendustel seadusjõud, siis ei ole Iiri õigus kahjustanud liidu õiguse tõhusust (vt analoogia alusel 24. oktoobri 2018. aasta kohtuotsus XC jt, C-234/17, EU:C:2018:853, punktid 55–57).
- 73 Seda järeldust ei sea kahtluse alla asjaolu, et menetluses, mille tulemusel tehti 1. juuni 2018. aasta kohtuotsus, ei esitanud High Court (kõrge kohus) ELTL artikli 267 alusel Euroopa Kohtule eelotsusetaotlust.
- 74 Seoses sellega olgu märgitud, et ELTL artikliga 267 on liikmesriigi kohtule antud kõige laiem pädevus Euroopa Kohtusse pöördumiseks, kui ta leiab, et tema lahendatavas asjas on tekkinud küsimusi, mis nõuavad tema menetluses oleva asja lahendamiseks vajalike liidu õigusnormide tõlgendamist või nende kehtivuse hindamist. Liikmesriikide kohtutel on seega pädevus ja – kui see on asjakohane – kohustus esitada eelotsusetaotlus, kui see kohus leiab kas omal algatusel või poolte taotlusel, et kohtuvaidluse sisulises küsimuses esineb selle artikli esimeses lõigus nimetatud asjaolu (30. aprilli 2020. aasta kohtuotsus Blue Air – Airline Management Solutions, C-584/18, EU:C:2020:324, punkt 38 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 75 Lisaks võivad eraõiguslikud isikud, kellele on tekitatud kahju seeläbi, et viimase astme kohtu lahendiga rikuti neile liidu õigusest tulenevaid õigusi, nõuda kõnealuse liikmesriigi vastutuse kohaldamist juhul, kui on täidetud tingimused, mille kohaselt peab rikkumine olema piisavalt

selge ning esinema otsene põhjuslik seos rikkumise ja isikutele tekkinud kahju vahel (7. juuli 2022. aasta kohtuotsus F. Hoffmann-La Roche jt, C-261/21, EU:C:2022:534, punkt 58 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 76 Selle põhimõtte tunnustamine, mille kohaselt liikmesriik vastutab viimases astmes asja lahendava liikmesriigi kohtu lahendi eest, ei sea siiski iseenesest kahtluse alla viimases astmes tehtud lõpliku kohtulahendi seadusjõudu. Liidu õiguskorrale omane riigivastutuse põhimõte nõuab igal juhul kahju hüvitamist, ent mitte kahju tekitanud kohtulahendi uut läbivaatamist (vt selle kohta 30. septembri 2003. aasta kohtuotsus Köbler, C-224/01, EU:C:2003:513, punkt 39, ning 9. septembri 2015. aasta kohtuotsus Ferreira da Silva e Brito jt, C-160/14, EU:C:2015:565, punkt 55).
- 77 Järelikult ei saa see, kui viimase astme kohus rikub eelotsusetaotluse esitamise kohustust, ning seda enam eelotsusetaotluse esitamata jätmise niisuguse kohtu menetluses, kes ei lahenda kohtuasja viimase astme kohtuna, tuua kaasa kohtulahendite seadusjõu eiramise kohustust.
- 78 Samas tuleb märkida, et kui kohaldatavad riigisisised menetlusnormid võimaldavad liikmesriigi kohtul teatavatel tingimustel muuta oma lahendit, millel on seadusjõud, et viia olukord liikmesriigi õigusega kooskõlla, siis tuleb võrdväarsuse põhimõttest ja tõhususe põhimõttest lähtudes nende tingimuste täidetuse korral seda võimalust eelistada, et taastada olukorra kooskõla liidu õigusega (vt selle kohta 10. juuli 2014. aasta kohtuotsus Impresa Pizzarotti, C-213/13, EU:C:2014:2067, punkt 62).
- 79 Selle kohta nähtub kohtujuristi ettepaneku punktist 54, et teatud tingimustel on Iiri kohtutel tõepoolest kaalutusõigus lubada vaidluspoolel tõstatada küsimus, mis on varasemas menetluses lahendatud tema kahjuks; seda peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus.
- 80 Kui see on asjakohane ja kuivõrd käesoleval juhul on täidetud tingimused, mis on Iiri õiguses selle kaalutusõiguse kasutamiseks seatud, on eelotsusetaotluse esitanud kohus kohustatud seda kasutama, kui ta leiab, et vastupidi sellele, mis nähtub High Courti (kõrge kohus) 1. juuni 2018. aasta kohtuotsusest, ei kuulu nõutud teave erandi alla, mis on ette nähtud keskkonnateabega tutvumise õigusest „asutusesisese teabevahetuse“ puhul.
- 81 Lisaks ilmneb, nagu kohtujurist oma ettepaneku punktides 56–58 sisuliselt märkis, et Iiri õigussüsteemi kohaselt võib asjaolu, et poolel ei olnud võimalik esitada kaebust kohtuotsuse järelduse peale, millel on seadusjõud, osutada kaalutusõiguse teostamisel asjakohaseks. Seega peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kontrollima, kas Right to Know’l oli tõepoolest võimalus edasi kaevata High Courti (kõrge kohus) 1. juuni 2018. aasta otsuses tehtud järeldus, et 8. märtsi 2016. aasta keskkonnateabe taotlus oli hõlmatud „asutusesisese teabevahetuse“ suhtes kehtiva erandiga. Kui see aga ei ole nii, siis nõuavad võrdväarsuse põhimõte ja tõhususe põhimõte, et eelotsusetaotluse esitanud kohus kasutaks oma kaalutusõigust.
- 82 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb teisele kuni neljandale küsimusele vastata, et direktiivi 2003/4 artiklit 6 koostoimes võrdväarsuse põhimõtte ja tõhususe põhimõttega tuleb tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et kohtuotsuse seadusjõu põhimõte takistab isikul, kellel on õnnestunud saavutada tema keskkonnateabe taotluse tagasi lükanud otsuse tühistamine esimeses kohtuotsuses, esitada samade poolte vahel toimivas kohtuvaidluses, mis puudutab sama teabetaotlusega seotud ja esimese kohtuotsuse täitmiseks tehtud teise otsuse õiguspärasust, väidet direktiivi 2003/4 artikli 4 rikkumise kohta, kui see väide on esimeses kohtuotsuses tagasi lükatud, kuid see ei nähtu kohtuotsuse resolutsioonist, ning kui

kohtuotsus on jõustunud, sest teabetaotluse esitaja ei ole seda edasi kaevanud. Kui aga kohaldatavad riigisisised menetlusnormid seda lubavad, peab liikmesriigi kohus võimaldama kõnealusel isikul selle väite esitada, et vajaduse korral taastada põhikohtuasjas käsitletava olukorra kooskõla liidu õigusnormidega.

Kohtukulud

- 83 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (neljas koda) otsustab:

- 1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 28. jaanuari 2003. aasta direktiivi 2003/4/EÜ keskkonnateabele avaliku juurdepääsu ja nõukogu direktiivi 90/313/EMÜ kehtetuks tunnistamise kohta artiklit 4**

tuleb tõlgendada nii, et

- direktiivi 2003/4 artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e „asutusesisese teabevahetuse“ kohta ette nähtud erand hõlmab teavet, mis ringleb riigiasutuses ja mis ei ole teabetaotluse esitamise ajal selle asutuse sisekasutusest väljunud, vajaduse korral teavet ka pärast seda, kui nimetatud asutus on teabe kätte saanud, ja tingimusel, et seda teavet ei ole tehtud või ei oleks tohtinud teha üldsusele kättesaadavaks enne seda, kui see asutus on teabe kätte saanud;
- direktiivi artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a „riigiasutuste töö“ jaoks ette nähtud erand hõlmab üksnes teavet, mida on vahetatud riigiasutuste otsustusprotsessi viimases etapis, mis on riigisisises õiguses selgelt määratletud kui „töö“ ja mille puhul näeb riigisisene õigus ette konfidentsiaalsuskohustuse ning
- direktiivi artikli 4 lõike 1 esimese lõigu punktis e ja artikli 4 lõike 2 esimese lõigu punktis a ette nähtud teabeõiguse erandite kumulatiivne kohaldamine on välistatud põhjusel, et teisena nimetatud „riigiasutuste töö“ kaitset käsitlev säte kuulub eeliskohaldamisele esimesena nimetatud „asutusesisese teabevahetuse“ kaitset käsitleva sätte ees.

- 2. Direktiivi 2003/4 artiklit 6 koostoimes võrdväarsuse põhimõtte ja tõhususe põhimõttega**

tuleb tõlgendada nii, et

sellega ei ole vastuolus riigisisised õigusnormid, mis näevad ette, et kohtuotsuse seadusjõu põhimõtte takistab isikul, kellel on õnnestunud saavutada tema keskkonnateabe taotluse tagasi lükanud otsuse tühistamine esimeses kohtuotsuses, esitada samade poolte vahel toimivas kohtuvaidluses, mis puudutab sama teabetaotlusega seotud ja esimese kohtuotsuse täitmiseks tehtud teise otsuse õiguspärasust, väidet direktiivi 2003/4 artikli 4 rikkumise kohta, kui see väide on esimeses kohtuotsuses tagasi lükatud, kuid see ei nähtu kohtuotsuse resolutsioonist, ning kui kohtuotsus on jõustunud, sest teabetaotluse esitaja ei ole seda edasi kaevanud.

Kui aga kohaldatavad riigisisese menetlusnormid seda lubavad, peab liikmesriigi kohus võimaldama kõnealusel isikul selle väite esitada, et vajaduse korral taastada põhikohtuasjas käsitletava olukorra kooskõla liidu õigusnormidega.

Allkirjad